

ПРИЙОМНА СІМ'Я ЯК ПОЗИТИВНЕ СОЦІАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ДЛЯ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОЇ ОПІКИ

*Оксана Міхеєва,
НПУ імені М.П. Драгоманова*

Останім часом в Україні спостерігається загальне поширення такого явища, як соціальне сирітство, зумовленого ухиленням або відстороненням батьків від виконання своїх обов'язків. Серед основних причин поширення цього явища виділяють асоціальну поведінку батьків, поширення алкоголізму, наркоманії поряд з цими причинами з'явилися і нові причини, а саме: безробіття, економічна нестабільність, зростання злочинності, бідність.

Всі ці причини зумовлюють появу дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що в основному стають вихованцями шкіл інтернатів, які помітно відрізняються від загально-освітніх шкіл.

Економічні, соціальні, психологічні проблеми, з якими стикається така дитина, впливають на формування її життєвих орієнтирів, деформують соціальні установки, ускладнюють процеси пристосування до життя у соціумі, оскільки в неї не сформовані навички самостійного життя, уміння побутового самообслуговування, позитивні стереотипи сімейних стосунків, як наслідок, така дитина, якою опікувались в інтернаті, виявляється неготовою до самостійного життя.

Відповідно до нового розуміння проблем цієї категорії дітей змінюється державна політика щодо системи їх утримання та виховання. Основними нормативними актами, які регулюють питання соціального захисту дітей-сиріт та дітей, що позбавлені батьківського піклування, є Конституція України (1996р.), Сімейний кодекс України (2002р.), Закон України «Про охорону дитинства» (2001р.), «Про освіту» (1991р.), «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» (1992р.).

Згідно із статтею 24 Закону України «Про охорону дитинства» утримання і виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, забезпечує держава. Законом визначені форми влаштування таких дітей, а саме: передача під опіку. Наусиновлення або влаштування на виховання в сім'ї громадян (прийомні сім'ї), в будинки

дитини, дитячі будинки, школи-інтернати, дитячі будинки сімейного типу.

В останні роки найбільш ефективною формою влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківської опіки є прийомні сім'ї та дитячі будинки сімейного типу, що сприяють ефективному дитячому розвитку та соціалізації. Кількість таких сімей в останні роки поступово зростає, але їх створення покищо не набуло такого рівня, як усиновлення та опіка (піклування).

До основних причин повільного розвитку цих форм влаштування відносять такі:

1. Низька інформованість громадян щодо особливостей сімейних форм виховання;

2. Відсутність зацікавленості адміністрації місцевих органів виконавчої влади у розвитку прийомних сімей [4, с.22].

Прийомна сім'я — це сім'я, яка добровільно взяла із закладів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, від одного до чотирьох дітей для виховання і спільного проживання. Функціонування прийомних сімей регулюється Положенням про прийомну сім'ю, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України (2002р.) [5, с.295].

Більшість таких дітей не мають знань, навичок, що стосується побуту (не вміють готувати, витратити гроші, шити, ремонтувати і т.і.) та мають адаптаційні проблеми. Як відомо адаптація є одним із провідних чинників і необхідною умовою соціалізації особистості. Тому саме адаптаційні проблеми таких дітей можуть бути частково або повністю вирішені завдяки їх вихованню у прийомній сім'ї.

Діти, які виховуються в державних закладах, практично позбавлені можливості спостерігати і брати безпосередню участь у сімейно-побутових стосунках, вони не забезпечені знаннями і навичками щодо особливостей сімейно-шлюбних стосунків, розподілу сімейних обов'язків, культури сексуальної поведінки, у таких дітей відсутні позитивні приклади життєвого досвіду з вирішення проблем матеріального характеру. Крім того, у дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, часто формуються споживацькі стереотипи.

Тому, щоб всі ці проблеми були зменшені або взагалі зникли, щоб дитина набула всіх необхідних знань, умінь, навичок та досвіду необхідна сім'я. Тому ефективною формою влаштування таких дітей є прийомна сім'я.

Література:

1. *Бондарчук О.І.* Психологія сім'ї: Курс лекцій. — К.: МАУП, 2001.
2. *Бевз Г.* Прийомні сім'ї (оцінка створення, функціонування та розвитку). — К.: Главник, 2006.
3. *Вчимося жити самостійно: Навч.-метод. посіб.* Для роботи з учнями випускних класів інтернатних закладів / Ж.В.Петрочко, О.В.Безпалько, О.М.Денисюк. — К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2002.
4. *Питання* формування ефективності родинних форм влаштування дітей, позбавлених батьківського піклування / Н.М.Комарова, Л.М.Мельничук, І.В.Пеша. — К.: Державний інститут проблем сім'ї та молоді, 2004. — Кн. 2. — С. 22.
5. *Соціальна педагогіка. Підручник.* / За ред. проф. Капської А.Й. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — С. 295.

ОСНОВНІ КОНЦЕПТИ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ ДО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА

Ольга Назарко,
Харківський гуманітарний університет
«Народна українська академія»

Сучасний стан соціально-економічного розвитку суспільства ставить нові вимоги до змісту та якості навчання, опанування новими формами і методами навчального процесу. Час вимагає реформування освіти, ретельного перегляду класно-урочної системи, впровадження інтерактивних технологій в освітній процес. На сучасному етапі в освітньому просторі повинен діяти педагог-проектувальник, здатний забезпечити успішний творчий розвиток вихованців. Тож, новим викликам освіти, новим запитам та очікуванням суспільства повинен відповідати педагог нової формації, що має певні компетенції та спроможність до професійного розвитку та самовираження. Розглянемо зазначені питання у контексті обраної теми.

Загальну, концептуальну ідею компетентісного підходу, позиції якого стають все більше міцними у сучасній освіті, можна сформулювати